

Круп'як Л.Б.
к.е.н., доцент, доцент кафедри державного
і муніципального управління
Тернопільський національний економічний університет

АСИМЕТРІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ НОВИХ ВИКЛИКІВ ТА ФАКТОРНИХ ОБМЕЖЕНЬ

В Україні рівень інноваційної активності, впровадження інновацій та відтворення ринкового сегменту виробництва інноваційної продукції залишаються недостатніми для забезпечення інноваційного прориву національної економіки. З огляду на це стрижнем сучасної української моделі конкурентоспроможності економіки має стати реалізація інноваційної моделі структурної перебудови економіки.

У сучасних умовах економічний розвиток неможливо уявити без розвитку інноваційного. Однак консервація застарілої структури виробництва України призводить до значних економічних втрат й унеможливорює його інноваційний розвиток. Тому для здійснення структурної перебудови економіки за інноваційною моделлю необхідно, перш за все, переорієнтувати державну політику з фінансової донорської підтримки окремих підприємств і галузей виробництва на створення привабливих умов і середовища для інвестування інноваційної діяльності та розповсюдження інновацій у всіх секторах вітчизняної економіки.

В економіці України домінують низькотехнологічні галузі виробництва, які природно відносяться до малонаукоємних галузей: добувна і паливна – 0,8–1%; харчова, легка промисловість, агропромисловість – 1,2% [1]. У цілому домінує відтворення виробництва 3-го технологічного укладу (гірнична металургія, залізничний транспорт, багатотоннажна неорганічна хімія та ін.). Відповідно майже 95% вітчизняної продукції належить до виробництв 3-го та 4-го технологічних укладів

Проте низький рівень наукоємності вітчизняного виробництва

визначається не тільки дефіцитом коштів та недостатністю стимулів і пільг, але й структурою економіки.

За умов збереження існуючої структури економіки навіть при збільшенні ВВП на 3–5% за рік неможливо досягти її реального розвитку, тому що при існуючій структурі економіки кожна одиниця зростання ВВП потребує ще більш зростаючих для цього витрат. Для досягнення необхідних позитивних змін в масштабах і динаміці зростання ВВП необхідно перейти до інноваційної моделі структурної перебудови економіки [2].

Оцінка стану інноваційної діяльності України дозволяє виділити фактори, які заважають підприємствам запроваджувати інновації, зокрема: недосконалість законодавчої бази; недостатній обсяг власних коштів промислових підприємств; несприйнятливність підприємств до нововведень; великі витрати на нововведення; недостатня фінансова підтримка держави; складність в налагодженні кооперації з іншими підприємствами й науковими організаціями; відсутність коштів у замовників; відсутність попиту на інноваційну продукцію; недостатня інформація про ринок збуту, нові технології; тривалий термін окупності інновацій; високий рівень економічного ризику; відсутність кваліфікованого персоналу.

Інноваційні процеси в економіці не набули вагомих масштабів, кількість підприємств, що впроваджують інновації, зменшується з кожним роком і становить 12–13%, що менше в 3–4 рази, ніж в інноваційно розвинутих економіках. Наукоємність промислового виробництва знаходиться на рівні 0,3%, що на порядок менше від світового рівня. При цьому майже третина коштів, що витрачаються на інноваційну діяльність, припадає на закупівлю обладнання, в той час як на придбання прав на нову інтелектуальну власність або на проведення науково – дослідних робіт витрати на порядок менші. Майже половина з інноваційних підприємств не фінансують проведення в інтересах свого виробництва наукових досліджень. Проте таке становище обумовлено як недостатністю коштів, так і відсутністю дієвої державної системи стимулювання інноваційної діяльності.

В Стратегії розвитку України на період до 2020 року є визначені підходи і кількісні орієнтири щодо здійснення структурних змін. Де основною метою є підвищення впливу інновацій на економічне зростання України. Все це свідчить, що структура і принципи управління інноваційним розвитком в Україні потребують докорінних змін. Ці зміни повинні бути спрямовані на вирішення основних проблем інноваційного розвитку економіки.

Перехід до дієвої державної політики інноваційного розвитку України є одним із першочергових завдань державного управління. Стратегія втілення цієї політики має здійснюватися на системній і послідовній основі. Всі учасники інноваційного процесу мають бути зацікавлені у поєднанні їх інтересів і зусиль у створенні і застосуванні нових знань та технологій з метою виходу на внутрішній і зовнішні ринки з високотехнологічною продукцією. У реалізації зазначеної взаємодії і створенні таким чином економіки, заснованої на знаннях, роль державної влади є стрижневою. Тому для забезпечення ефективного інноваційного розвитку економіки доцільно створити фонд сприяння формуванню малих підприємств у науково-інноваційній сфері; запровадити мінімальні орендні ставки для малих інноваційних фірм; встановити квоти для малих інноваційних підприємств при формуванні держзамовлень на інноваційну продукцію; створити керовану інноваційну модель розвитку країни шляхом затвердження національних пріоритетів на основі яких необхідно започаткувати стратегічні програми розвитку, які об'єднують власні наукові розробки, власний кадровий супровід, вітчизняний виробничий сектор і бізнес. Ці програми мають ґрунтуватися на ресурсному і трудовому потенціалах України та забезпечити сталий, високотехнологічний розвиток економіки країни.

Література:

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Державне агентство України з інвестицій та інновацій [Електронний ресурс] – Режим доступу: [://www in.gov.ua](http://www.in.gov.ua).

3. Проект “Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів” [Електронний ресурс] – Режим доступу: [//www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiyaUkr.doc](http://www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiyaUkr.doc)].